

PROF: JOAN MANUEL TRESSERRAS I GAJU   DEPARTAMENT DE PERIODISME
Llic.en CC. de la Informació
Dr. en CC. de la Informació
UAB, 1977, 1979

TREBALLS DE RECERCA O DE SÍNTESI SIGNIFICATIUS:

1. *El Regne del Subjecte. Per una teoria materialista de la Comunicació Social.* Barcelona, El Llamp, 1987. (En col.laboració amb Enric MARÍN)
2. *Premsa, Comunicació i Cultura a Catalunya. 1900-1939.* Bellaterra, Facultat de Ciències de la Informació, 1988. (edició fotocopiada en espera de publicació). En col.laboració amb F. ESPINET, J.Ll. GÓMEZ, i E. MARÍN.
3. "La Prensa en España durante la Guerra Civil." (amb M.D. SAINZ i C. GARITAONAINDIA) en *Historia de la Guerra Civil.* Madrid. Historia-16, 1987, Vol.XVII.

OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA:

Historiar les formes com, des de la conformació de la Comunitat Cultural Catalana, aquesta ha organitzat la producció i distribució de significació. Específicament, el curs s'orienta a avançar en el coneixement de les transformacions que han possibilitat, a Catalunya, la transició des d'unes formes de comunicació tradicionals a aquelles pròpies d'una societat de masses; i a abordar la problemàtica actual de la comunicació a Catalunya, des d'una perspectiva històrica.

TEMARI:

0. INTRODUCCIÓ:

1. Fonaments teòrics de la Història de la Comunicació Social. La documentació, l'objecte d'estudi i la metodologia. El marc geohistòric català. Línies d'interès, hipòtesis i problemes. Opcions conceptuals i opcions polítiques: terminologies i discursos referits a l'espai comunicatiu català.

PART I.: La comunicació social en la Catalunya "tradicional".

2. *L'ecosistema comunicatiu altmedieval i la construcció social de la consciència comunitària.*
L'exemple de la llengua i el paradigma del mercat. Vertebració d'un espai-xarxa de comunicació social: circuits, nusos i microcosmos. L'ecosistema comunicatiu català baixmedieval i el discurs del poder: del providencialisme a l'exaltació de la terra.

10. *L'operació etnocida del franquisme i la desarticulació de l'espai nacional de comunicació.*
 La destrucció de la societat civil i la liquidació dels "quadres" socials. Les dificultats d'establiment de ponts de continuïtat cultural, l'autodidactisme i els primers brots de resistència cultural: els orígens històrics de la "cultureta". Espanya "unidad de destino en lo universal" i "reserva espiritual de occidente". Els mitjans en la primera etapa del règim franquista.
11. *Industrialització, immigració, suburbialisme.*
 El desenrotllisme i la "dècada prodigiosa". La irrupció de la lògica del consum massiu. La paradoxa: redreçament de la societat civil i el "consum" cultural multinacional. Rock i Nova Cançó. La música i la moda. Un paisatge urbà d'abocadors i antenes de TV. L'esclerosi "cultural" del règim i la crisi de l'estat. Els mitjans després de la llei Fraga. "Tots contra la dictadura": unitat popular i lluita democràtica. Una gran esperança i un país d'esquerres.
12. *La restauració borbònica: reorganització i ofensiva des de l'estat.*
 La construcció d'"Espanya" i la política comunicativa del poder. La nova institucionalització del patrimoni cultural. Populisme despòtic i neonoucentisme: la "Barcelona-región". La burocratització dels mitjans i el segrest de la política per l'estat. El regne de la publicitat. Les noves tecnologies i les dificultats per produir un espai nacional de comunicació. Les experiències de mesocomunicació. Panorama actual de la comunicació social i de la producció cultural als Països Catalans: contradiccions, problemes i perspectives de la major cultura europea occidental sense expressió política sobirana. L'exercici de la professió

BIBLIOGRAFIA RECOMANADA:

- BALCELLS, A. (dir.): *Història dels Països Catalans*. Barcelona, EDHASA, 1981. 3 vol.
- CASASÚS, J.M.: *El pensament periodístic a Catalunya*. Barcelona, Curial, 1987.
- CUCURULL, F.: *Panoràmica del nacionalisme català*. París, Edicions Catalanes de París, 1975. 6 Vols.
- ESPINET, F.; GÓMEZ, J.M.; MARÍN, E.; TRESSERRAS, J.M.: *Prensa, Comunicació i Cultura a Catalunya. 1900-1939*. Bellaterra, Facultat de Ciències de la Informació, 1988.
- FABREGAS, X.: *Història del Teatre Català*. Barcelona, Millà, 1978.
- FRANQUET, R.: *Història de la Radiodifusió a Catalunya (Del naixement al Franquisme)*. Barcelona, Edicions 62, 1986.
- FUSTER, J.: *Literatura Catalana Contemporània*. Barcelona, Curial, 1972.
- GALÍ, A.: *Història de les institucions i el moviment cultural a Catalunya (1900-1936)*. Barcelona, Fundació A. Galí, 1979.
- GIFREU, J.: *Sistema i polítiques de comunicació a Catalunya (1970-1980)*. Barcelona, L'Avenç, 1983.

GUILLAMET, J.: *La premsa a Catalunya*. Barcelona, Diputació de Barcelona/ Col·legi de Periodistes, 1988.
MARÍN, E.; TRESSERRAS, J.M.: *El Regne del subjecte. Per una teoria materialista de la Comunicació Social*. Barcelona, El Llamp, 1987.
MASSIP, M.A.; DUARTE, C.: *Sintesi d'Història de la Llengua Catalana*. Barcelona, La Magrana, 1981.
PORTER, M.: *Història del cinema català (1895-1968)*. Barcelona, Tàber, 1969.
RIQUER, M. de; COMAS, A.; MOLAS, J.: *Història de la Literatura Catalana*. Barcelona, Ariel, 1964.
TORRENT, J.; TISIS, R.: *Història de la Premsa Catalana*. Barcelona, Bruguera, 1966.
VALLVERDÚ, F.: *El fet lingüístic com a fet social*. Barcelona, Edicions 62, 1973.

Aquest recull mínim i parcial ha de ser completat amb els llistats bibliogràfics específics de cada bloc del programa que són subministrats al llarg del curs.

AVALUACIÓ:

Dues proves parcials i/o examen final.